جەنگی دڕندەکان بەرەو کوێ دەچێ؟.. ئاسۆ کەمال – ئەکرەم سەعید

سیاسەت و جەنگی دەوڵەتە سەرمایەدارەکان پڕە لە فروفێڵ و فریودان، بەڵێ ئەگەر جەنگەکانیان لە بەشێکیدا وەک شانۆگەری بێتە بەرچاو، بەڵام مەخابن شانۆگەریکی خوێناوییە.

فریودان و جەنگ و داڕمانی کۆمەڵگە، ڕێگای چینی بۆرژوازییە بۆ چارەسەری کێشەکان، شۆڕش و بنیاتنانی کۆمەڵگەی عەدالەت و ئازادی و یەکسانی سۆسیالیستی، ڕێگای چینی کرێکارانە بۆ چارەسەری قەیرانەکان.

دوای هێرشەکەی شەوی ١٤ ئەپریلی ئێران بۆ سەر ئیسرائیل، ئەگەری جەنگێکی بەرفراوان لە ناوچەکەدا زیادی کردووە، بە تایبەتی ئەگەر ئیسرائیل تۆڵە لە ئێران بکاتەوە. بە تایبەتی دوای هەڕەشەی ئەگەری لێدان لە ووێزگە ئەتۆمییەکان لە (ئێران و ئیسرائیل)، ئیدی دڕندەیی ئەم دەوڵەتانە و کارەساتە کە دووچاری ناوچەکەی دەکەن، بە دەست و دوژمن ئاشکرا بووە.

- هۆکارەکانی ئەم کێشمەکێش و جەنگە فرەن، ئێمە هەوڵ دەدەین بەکورتی باسیان بکەین:
  ١/ پێشینەی مێژووی کێشەکان لە ناوچەکەدا:
- یەکێک له هەره پرۆژه ترسناکەکان که تائێستاش کرێکارانی زۆربەی ناوچەکە بەهۆیەوە دووچاری کێشەی فکری و دوورکەوتنەوە لە سیاسەتی چینایەتی خۆیان، پرۆژەی دامەزراندنی دەوڵەتە ئایینییەکان – (ناوچەیەکی موقەدەس بۆ سەرمایەداری) بوو. لە ساڵەکانی ١٩٠٠ – ١٩٨٠ دەوڵەتە ئایینیەکان (ڤاتیکان، سعودیە، ئیسرائیل و دواتر پاکستان و ئێران) دامەزرا . دەوڵەتی ئایینی لە چوارچێوەی نیشتمانی و نەتەوایەتی، کە پڕۆژەی باڵی موحافیزکارانی برجوازی جیهانییە بە سەرکردایەتی و دەست پێشخەری ئینگلیز . دەوڵەتی ڤاتیکان بەڕەسمی ساڵی ١٩٢٩ دامەزرا / دەوڵەتی سعودیەی سێیەم ساڵی ١٩٠٢ دامەزرا / دەوڵەتی ئیسرائیل ساڵی ١٩٤٨ دامەزرا. وە برجوازە سۆشیالیستەکان دەکەونە بەسەی پڕۆژە کۆنەپەرستەکانی برجوازە موحافیزکارەکانەوە: یەکیەتی سوڤیەت

یەکەم ووڵات بووە کە لە ساڵی ١٩٢٦ دانی نا بە دەوڵەتی سعودیە، وە لە ساڵی ١٩٤٨ دانی ناوە بە دەوڵەتی ئیسرائیل. بەم جۆرە ساڵانێکە ئەم ناوچەیە کراوە بە کێڵگەی سەرهەڵدان و پەرەوەردەکردنی کۆنەپەرستی هەر سێ ئایینە ئاسمانییەکان، و ناوچەکە بۆتە مەیدانی کێشمەکێشی هێزە کۆنخوازەکان کە ڕێگرییان لە هەموو جۆرە دیمەنێکی ئازادی و مەدەنی گرتووە. بەتایبەتی لەم خولەدا کە بلۆکەکانی جیهانی سەرمایەداری لەسەر هەژموون لەسەر ناوچەکە ململانێیانە، ئیدی ناوچەکە بۆتە مەیدانێکی جەنگ.

٢/ جەنگی پرۆژەکان:

هەموو جەنگێک درێژبوونەوەی سیاسەتەکانە بە شێوازێکی دی. ئامانجە سیاسییەکان وەک (مافی سەربەخۆیی و دەستکەوت و هەژموون)، ڕێگا و پردێکن بۆ جێبەجێکردنی بەرنامە و پرۆژەکان و پلانەکان. ئەگەر ململانێی نێوان لایەنەکان بەڕێگای سیاسی نەگەیشتە ئامانجی خۆی، ئیدی جەنگ ڕێگایەکە بۆ گەیشتن بەو پلان و پرۆژانە.

- لەسەر خاکی فەڵەستین زیاد لە حەفتا ساڵە ململانێ هەیە، و بێگومان "قودس و ئەقسا" بۆ هەر سێ ئایینەکە پیرۆزە. بۆیە ململانێی سیاسی لەسەر ماف و دەسەڵات لەو پانتاییانەدا ساڵانێکە بە جەنگ وویستراوە یەکاڵا بکرێتەوە.
- لەمەڕەکەدا (خاک و جێگای پیرۆزی ئایینی) بە نسیبەت یەهودییە توندڕەوەکان، وگەڕانەوەی قودس و ئەقسا و پرۆژەی ئیمارەتی ئیسلامی بزووتنەوەی حەماس، تەنها دیوی دەرەوەی ململانێکەیە یانی توێکڵەکەیەتی، چونکە ساڵانێکە پرۆژەی ئابووری و سیاسی لایەنەکانی ئیقلیمی و نێودەوڵەتی خۆیان خزاندۆتە نێو جەنگ لەسەر فەڵەستینە. بۆیە ئەگەر جەنگەکە تەنها لە دیوی سیاسی و ئایدۆلۆژی لۆکاڵی ئیسلامییەکان و یەهودیەکان تەماشا کەین، کە بەڵگە نەویستە شرۆڤەیەکی پێویست و گرنگە، بەڵام ڕوانگەیەکی نوقسانمان لەسەر کێشەکە دەبێ، چونکە لە دونیای سەرمایەداری ئەمڕۆدا (لۆکاڵی و جیهانی / ئابووری و سیاسەت و فکر) بەندوبەستراوە بەیەکەوە، بۆیە گرنگە لە شرۆڤەمان بۆ ململانێکان دیوە شاراوەکەی یانی کاکڵەکەی، واتە ئامانجی ئابووری و پرۆژەکانی بلۆکەکان بخەینە بەر ڕۆشنایی.
- لە جەنگی ئەم دوواییەی نێوان ئیسرائیل و غەزەدا، جگە لە هۆکارە مێژوویەکانی زوڵم و داواکارییە سیاسییەکانی فەڵەستینییەکان، جەنگی پرۆژە ئابووری و سیاسییەکانی بلۆکەکان خۆی حەشارداوە. ئاژانسی ڕۆیتەرز لە ڕاپۆرتێکدا

ڕایگەیاندووە: (ڕەنگە شەڕی نێوان ئیسرائیل و غەزە، پرۆژەی واشنتۆن بۆ بەکارھێنانی بەندەری حەیفای ئیسرائیل بە بەستنەوەی هیندستان لە ڕێگەی سعودیەوە بە ئەوروپا تێکبدات.). ئەمە یانی جێبەجێکردنی بیرۆکەی واشنتۆن بۆ گەمارۆدانی نفوزی چین و لەمپەر دانان لەبەردەم پرۆژەی “ڕێگای ئاوریشم” بەبنبەست دەگات.

- پرۆژەی (ئایینی ئیبراهیمی / پرۆسەی ئاساییکردنەوە لە نێوان دەوڵەتی ئیسرائیل و دەوڵەتانی عەرەبی)، بە تەواوەتی ئێران و هاوپەیمانەکانی لاواز دەکات، و کارتی “قودس، ئەقسا و مافی خەڵکی فەڵەستین”یان لەژێر چنگ دەردەھێنێ. جەنگی ئەم پرۆژە جیاوازانە، بڕێکی گرنگ لە ھۆکارەکانی ئابووری و سیاسی جەنگی ئەم دووایییەی نێوان ئیسرائیل و غەززەمان بۆ ڕوون دەکاتەوە، چونکە ئەم جەنگە ئەو ئامانجە ئابووری و سیاسیانە د□ب□ن□تەوە:(پرۆژەی پشتێن و ڕێگا -ڕێگای ئاوریشمی نوێ، یان پرۆژەی ڕێگای هیند) وە (پرۆژەی ئاینی ئیبراهیمی، یان پرۆژەی ئیمارەکانی ئیسلامی ڕۆژھەڵاتی ناوەڕاست).
- ڕۆڵی ئایدۆلۆژیا لێرەدا (ئیسلامی، یەهودی و ناسیۆنالیستی)، تەنها بۆ کۆکردنەوەی ھێزی خەڵکی فریووخواردووە، تاوەکو لایەنەکان بەکاریان بھێنن بۆ جێبەجێکردنی پرۆژەکانیان.
- ئەمەریکا کەشتی و فڕۆکە ھەڵگری بۆ کەناری دەریاکانی ئیسرائیل ڕەوانەکردووە، چونکە ئەگەر ئیسرائیل زەربە بخوات، ئەوا تەواوی پرۆژەکانی “مام سام” بەبنبەست دەگات.

* سەرکردەکانی تاقمی حەوت ووڵاتەکانی سەرمایەداری، ڕێککەوتن لەسەر ئەوەی بە تایبەتی داوا بکەن ئیسرائیل ھەنگاو نەنێت لە وەڵامی ھێرشی ئێران کە دەبێتە ھۆی پەرەسەندنی ململانێکان. بەپێی ئەوەی ئەکسیۆس بڵاویکردەوە، بە پشتبەستن بە سەرچاوەیەک کە لەکاتی گفتوگۆکاندا ئامادەبووە، ھەموو سەرکردەکان نیگەران بوون لە ئەگەری کاردانەوەی ئیسرائیل و پەرەسەندنی ململانێکان. سەرچاوەکە لە زاری ئەو سەرچاوەیەوە نووسیویەتی: “بڕیاردرا کە ھەموو وڵاتانی ناو گروپی حەوت بە تایبەتی داوا لە ئیسرائیل بکەن کە ھەنگاوێک نەنێت کە ململانێکان پەرە پێبدات”.

بەرژەوەندی لە جەنگ و بەرژەوەندی ھێورکردنەوە

حەماس و ڕاستیڕەوی توندڕەوی زایۆنی بەسەرکردایەتی نیتنیاھۆ و روسیای پۆتین بەرژەوەندییان لە بەرفراوان بوونی جەنگ ھەیە لە ناوچەکەدا، بەڵام ئێران و ئەمەریکا و زۆربەی ووڵاتانی غەرب و ناوچەکە بەرژەوەندییان لە ھێوربوونەوەو

کۆنترۆڵی باری گرژی نێوان ئێران و ئیسرائیل هەیە، و نایانەوێ جەنگی غەززە ببەتە جەنگی ناوچەیی.

- بەیدەقێکی یاخی – مۆرەکان لەسەر تەختەی شەترەنجی سیاسی بەڵام ئیسرائیل بنکەیەکی سەربازی دەوڵەتانی سەرمایەداری ڕۆژئاوایە، بەڵام ئەمڕۆکە حکومەتی توندڕەوەکانی زایۆنییەکان بەسەرکردایەتی ناتنیاهۆ، لە کۆکوژی خەڵکی غەززە، و پەلاماری ئێراندا زۆر ناچێتە ژێر بڕیار و داواکانی ئەمەریکا و دەوڵەتانی سەرمایەداری ڕۆژئاواوە. بۆیە ئەم بەیدەقە لاسار و یاخییە لە لێدانی لە ئێران، یان لە پەلاماری ڕەفەح لە غەززە، یان لە هێرش بۆ سەر لوبنان، مەترسی جەنگێکی گەورە لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا دەخولقێنێ.

جەنگی دەوڵەتەکانی ئیسرائیل و ئیران، سیما و وێنای ئایندەیەکی ڕاستەقینەی پڕ لە مەترسی لە ئێستاوە نیشانی خەڵک لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست دەدا. قسەکانی هەردوو نوێنەری حکومەتی ئەم دوو وڵاتە لە نەتەوەیەکگرتووەکان بەسە بۆ ئەوەی کە بزانین چۆن دوو هێزی دڕندەی سەرمایەداری لەم ناوچەیەدا باشترین ئەکتەر و کارەکتەری ئەم دەورەیەی دڕندەکانی سەرمایەن، کە دەوری سەرەکی دەبینن لە دیاریکردنی ئایندەیەکی تاریک و پڕ شەڕ و نائارامی و هەژاری و قەیرانی ئەم ناوچەیەدا. ئەمە دەورەی دڕندەکانی سەرمایەیە، کە ئەمڕۆ لە ئۆکرانیا و فەلەستین و ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا دەیانەوێ لە ڕێگەی شەڕەوە هاوسەنگی هێزی نێوان خۆیان بگۆڕن لە پێناو دابەشکردنەوەی ناوچەکانی کاریگەری دەسەڵات و بەجێهێنانی پڕۆژە ئابوری و سیاسیەکانیان. ئەمە کۆتایی مێژووی پڕوپاگەندەی مافی مرۆڤ و دیموکراسی بوو کە نیولیبرالیزم و بلۆکی سەرکەوتوی ڕۆژئاوا لە شکستی سۆڤیەتدا کردبویانە ئاڵای هەڵخەڵەتێنەرانە و ئێستا هەر لایەنێکی بورژوازی ئاڵای ڕاستەقینەی شەڕی چەتەکان و دڕندەکانی سەرمایەیی بەرزکردۆتەوە.

ئەم شەڕەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست دەستی پێکردوە و لە قۆناغی شەڕی نوێنەرەکانی کۆماری ئیسلامی ئێرانەوە گوازراوەتەوە بۆ شەڕی ڕاستەوخۆی ئەم دەوڵەتە لەگەڵ دەوڵەتی ئیسرائیلدا و ئەمەش چاوەڕوانی تەقینەوەی گەورەتر و فراوانبونەوەی مەیدانی شەڕ و کارەساتی ئابوری و سیاسی و کۆمەڵایەتی زیاتری بەدواوەیە. هەرچەند بەرژەوەندی ئابوریەکانی بازاڕی جیهانی سەرمایە و نەوت سنوری فراوانبونەوەی ئەم شەڕە بەرتەسک دەکەنەوە لە ئێستادا و هیچ کام لە وڵاتە زلهێزەکان خوازیاری ئەوەش نەبن کە پڕۆژە ئابوریە

ستراتیژی و سەرچاوەکانی وزە لە ناوچەکەدا نەوەستن، بەڵام ناکۆکی بەرژەوەندیەکان و پڕۆژەکانی ڕێگای ئاوریشمی چین یاخود بازاڕی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستی نوێی ئەمریکا کە سعودیە و ئیسرائیل هاوبەشە سەرکیەکانی بن، خۆی لە ژێر ئاگری ئەم شەڕەدا چارەنوسیان دیاری دەکرێت. ئەم شەڕە ئاڵۆزیەکی سیاسی و سەربازی لە ناوچەکەدا دروست دەکات کە شەڕەکانی کەنداوی دەیەی نەوەدەکانی سەدەی ڕابردوو لە چاویاندا سادە دەبن، یان تەنانەت لە چاو شەڕی ئۆکرانیا و روسیادا کە چوارچیوەی شەڕەکان تا ڕادەیەک دیاریکراوە.

لە سەدەی بیستدا چەند دەوڵەتی دینی لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست دروستکراون، لەلایەن سەرمایەداری ڕۆژئاواوە دەوڵەتی ئیسرائیل و سعودیە بنیات نران و دواتر هاتنە سەرکاری دەوڵەتی ئیسلامی لە ئێرانیش، ئەم دەوڵەتانەی کردە سەرچاوەی نائارامیەکی هەمیشەیی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست، کە لە سایەیدا بازاڕی نەوت و وزە و ناوچەی نفوزی سیاسی و جیۆپلەتیکی بە قازانجی ئەمریکا و دەوڵەتە زلهێزەکانی ڕۆژئاوا بە زیاتر لە سەدەیەکە ڕاگرتوە. دابەشکردنی خەڵکی کرێکار و زەحمەتکێشی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست بەسەر بەرەکانی شەڕی دینی جولەکە و ئیسلامی شیعی و سونەدا بوەتە مایەی مانەوەی ئەم هێز و حکومەتە کۆنەپەرستانە لە ناوچەکەدا و بردنە دواوەی خەباتی چینایەتی کرێکاران و ڕیزی سەربەخۆیان دژی بورژوازی ڕەنگاوڕەنگی دینی و مەزهەبی و تایفی لەم وڵاتانەدا.

ئەمڕۆش شەڕی ئەم لایەنە دژ بەیەکانی بورژوازی و حکومەتەکانیان لەسەر بەرژەوەندی ئابوری و سیاسی و هێژمونی سەربازی لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا بوەتە مایەی بە قوربانی بونی زیاتری کرێکاران و خەڵکی هەزاری ئەم ناوچەیە و کوژران و هەژارتر بوون و ڕیگری بەردەم سەرکەوتنی ناڕەزایەتی و ڕزگاربون لەدەست ئەم دەندانەی سەرمایەداری ناوچەکە و دەسەڵاتدارانی جیهانی سەرمایە.

ئەوە گرنگە کە ئەمڕۆ خەڵکی کرێکار و زەحمەتکێشی ئێران و ئیسرائیل و ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست لە دژی هەردوو بەرەی جەنگەکە بێت و دروشمی نا بە جەنگ بەرزبکاتەوە. بەڵام پیویستە بزانین کە ئەم دەندانەی سەرمایەداری ئەمڕۆ درێژە بەم شەڕەی خۆیان دەدەن و سەرکوتی هەموو ناڕەزایەتیەک دەکەن دژی دەسەڵاتی شەڕخوازانەی ئەوان بێت. هەربۆیە ڕێگاچارەی ئەمڕۆ وەک خەڵکی کرێکار و زەحمەتکێشی ناوچەکە ئەوەیە کە لە هەموو وڵاتەکاندا ڕیزی سەربەخۆی خۆمان لەم دەوڵەت و حکومەتە دەندانەی سەرمایە و حزبە بورژوازیە جۆراوجۆرەکانی لایەنگرانی لایەکی شەڕەکە جیابکەینەوە و وەک یەک بەرەی یەکگرتووی جەماوەری دژی شەڕ و دژی هەردوو بەرەی ناوخۆیی و جیهانی بورژوازیەکانی ئەم شەڕە بین. ئەمڕۆ دەبێ وەک بەرەیەکی یەکگرتوی سەربەخۆی چینایەتی

دژی هەموو لایەنەکانی ئەم دەورەیەی دەندایەتی سەرمایەی جیهانی و ناوچەیی بوەستینەوەو هەنگاو دژی شەڕ و دەسەڵاتی هەردوو بەرەی ئەم شەڕە بنێین، و تەنیا بەم هێزە ڕێکخراو و یەکگرتوەمانەوە دەتوانین پارێزگاری لە ژیانی خۆمان بکەین، و نەبینە قوربانی جەنگی دەندەکانی سەرمایەداران.

ووتارەکەمان بە چەند دێڕێک دەربارەی ئەنگلس و جەنگ کۆتایی پێدەهێنین:

(ساڵانی کۆتایی ژیانی ئەنگڵس – بە ئاسانکاری دەتوانین ئەو دەیان ساڵە لەبەرچاو بگرین کە ئەنگڵس لە مارکس زیاتر ژیاوە – هاوکات بوو لەگەڵ قۆناغێکی گەشەسەندنی خێرای گرژییە ئیمپریالیستییەکان کە بڕیار بوو ببێتە هۆی یەکەم کوشتاری جیهانی. بە هەمووان ڕوون بووەوە کە لە داهاتوویەکی نزیکدا شەڕێکی جیهانی گەورە لە ئارادایە؛ و کەس نەبوو وەک ئەنگڵس زۆرجار و بە دونیایەوە هۆشداری بدات لە کارەساتی داهاتوو.

ئەنگڵس ئەمەی خوارەوە کە لەلایەن ئەنگڵسەوە نووسراوە، ناسراوترینیان بێت:

"هیوادارم ئارامی بپارێزرێت؛ لە شەڕێکی لەو شێوەیەدا، مرۆڤ ناتوانێ هاوسۆزی هیچ کام لە شەڕکەرەکان بێت؛ بە پێچەوانەوە مرۆڤ ئاواتەخوازە هەموویان لەیان بدرێ، ئەگەر ئەوە بتوانرێت" .) / مارکس و ئەنگڵس لەسەر شەڕ / لەلایەن ئەنۆن لە ٣٠ ئازاری ٢٠٠٢ نووسراوە/ سایتی: کرێکاران ئازادی.

Marx and Engels on war – Submitted by Anon on 30 March / workers Liberty

ئاسۆ کەمال – ئەکرەم سەعید